

Socialstyrelsen

Kommunale udfordringer på det specialiserede børne- og ungeområde

En opfølgende undersøgelse

marts 2022

Viden til gavn

Kommunale udfordringer på det specialiserede børne- og ungeområde

Publikationen er udgivet af

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00

E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Udgivet marts 2022
Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.
Digital ISBN: 978-87-94059-90-9

Indhold

Baggrund og formål	2
Undersøgelsens hovedkonklusioner	3
Børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser	6
Kompleksitet i målgruppen	6
Tilgange og organiseringsformer	7
Tværfagligt samarbejde	7
Ledelsesopbakning og ressourceprioritering	8
Identificering af målgruppen	8
Struktur og faste rammer	8
Tilbud til forældre	8
Samarbejde mellem kommune og regional psykiatri	10
Struktur og systematik i samarbejdet	10
Forudsætninger for et godt samarbejde	10
Dialogisk samarbejde	10
Sammenhængende forløb	11
Fælles behandlingstilbud	11
Hensigtsmæssige arbejdsgange og ressourceforbrug	12
Borgerens nære netværk	13
Karakteristik af det nære netværk	13
Redskaber og metoder	13
Koordinering	14
Det nære netværk som en ressource	14
Samarbejde med civilsamfundet	15
Organisering og ledelsesopbakning	15
Nysgerrighed og gensidig forståelse	15
Supplement til og understøttelse af kommunale indsatser	16
Kvalitetsudvikling af indsatser og metoder på baggrund af data	17
Ressourceprioritering og ledelsesopbakning	17
Ensartet dataforståelse	17
Datanedslagspunkter	17
Synliggørelse af værdien af data	18
Datakultur og -mindset	18
Dataindsamlingsværktøjer	18
Referencer	20

Baggrund og formål

I efteråret 2021 gennemførte Socialstyrelsen en undersøgelse af den kommunale sektors udfordringer og behov på socialområdet. Undersøgelsen tog afsæt i en landsdækkende survey blandt kommuner (herefter benævnt kommunesurveyen).

Formålet med kommunesurveyen var at understøtte en effektiv og investeringsorienteret brug af midler afsat fra centralt hold til udvikling og udbredelse af virksomme sociale indsatser. Resultaterne fra kommunesurveyen er præsenteret i *Udfordringer i forhold til børn og unge på det specialiserede socialområde*¹. Publikationen er opbygget i tre blokke², som hver omfatter en række fokusområder eller temaer.

I efteråret 2021 gennemførte Socialstyrelsen en kvalitativ opfølgning på kommunesurveyen. Formålet med denne opfølgning var at supplere det overordnede perspektiv på kommunernes oplevede udfordringer og behov med et mere dybdegående indblik i de udfordringer og behov, kommunerne oplever.

Den kvalitative opfølgning har således til formål at nuancere centrale fund fra kommunesurveyen på henholdsvis børne- og ungeområdet og voksenområdet. Fokusområderne for den kvalitative opfølgning er udvalgt på baggrund af resultaterne fra kommunesurveyen og en vurdering af, hvor der særligt er behov for mere viden.

Samlet er følgende seks temaer udvalgt til opfølgning:

Temaer på tværs af børne- og ungeområdet og voksenområdet

- Borgerens nære netværk
- Kommunernes samarbejde med civilsamfundet.

Temaer på børne- og ungeområdet

- Kvalitetsudvikling af indsatser og metoder med fokus på data og opfølgning
- Overgangen mellem sektorer med fokus på samarbejde mellem kommune og regional psykiatri
- Børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser.

Tema på voksenområdet

- Håndtering af sundhedsrelaterede problemstillinger på det sociale område.

Der er samlet set gennemført otte gruppeinterviews i form af ét interview for hvert tema og to interviews vedrørende de to temaer *borgerens nære netværk* og *kommunernes samarbejde med civilsamfundet*, idet temaerne går på tværs af børne- og ungeområdet og voksenområdet. Interviewene er gennemført i perioden d. 28. september 2021 – 6. oktober 2021. I de fem gruppeinterview deltog tre til fem informanter, som har viden på tværs af børne- og ungeområdet i forhold til de respektive temaer og varetager kommunale stillingsfunktioner som blandt andet udviklingskonsulenter, myndighedsledere, tilbudsledere og socialchefer.

¹ Rapporten kan tilgås her: <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/udfordringer-i-forhold-til-born-og-unge-pa-det-specialiserede-socialomrade-kommunale-perspektiver>.

² Blok 1: Organisering, styring og kvalitet; blok 2: Målgrupper; blok 3: Aktuelle temaer.

Resultaterne fra gruppeinterviewene afspejler informanternes perspektiver inden for de pågældende temaer. Informanterne er blandt andet udvalgt på baggrund af deres stillingsfunktioner i de respektive kommuner og kommunernes geografiske placering og størrelse. Informanterne repræsenterer således forskellige kommuner og kan på den baggrund bidrage med perspektiver og erfaringer fra forskellige kommuner og med variation i rammevilkår. Samlet set er 28 kommuner repræsenteret i gruppeinterviewene.

I det følgende præsenteres resultaterne fra de fem temaer på børne- og ungeområdet. Resultaterne fra temaerne på voksenområdet fremgår af rapporten *Kommunale udfordringer på det specialiserede voksenområde – En opfølgende undersøgelse*.

Undersøgelsens hovedkonklusioner

Nedenfor er de centrale pointer fra informanternes perspektiv opsummeret for hvert tema.

Børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser

- Kommunernes oplevede vækst i målgruppen af børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser medfører en række udfordringer for kommunerne i form af blandt andet utilstrækkelig tilbudskapacitet og behov for specialviden på almenområdet. Det er særligt kompleksiteten i udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser hos børn og unge, herunder komorbiditet, der øger kravene til specialtilbuddene og de fagprofessionelles kompetencer og udfordrer kommunerne.
- Et godt samarbejde på tværs af fagligheder og sektorer (for eksempel skole- og socialområdet) kan understøtte arbejdet med at imødekomme udfordringerne med børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser. Det tværfaglige samarbejde kan blandt andet understøttes ved fysisk at placere relevante parter (for eksempel PPR, dagtilbuds-, skole- og socialområdet) tæt på hinanden og referere til én fælles ledelse.
- Det kan være en fordel at samle økonomien i form af for eksempel én leder med samlet ansvar for økonomien til det specialiserede område frem for opdeling mellem flere enheder.
- Ofte opdages børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser omkring skolealderen og i forbindelse med skift. Det kan for eksempel være skift mellem børnehave og skole og skift mellem skoler. Dagtilbudsområdet og skolesystemet kan være en udfordring for børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser, hvis der ikke er faste rammer.
- Forældretilbud kan understøtte deres mulighed for at danne netværk og erfaringsudveksle med andre familier.

Samarbejdet mellem kommune og regional psykiatri

- Kendskab til hinandens rammer og praksis er afgørende for at opnå en gensidig forståelse og et godt samarbejde, da det psykiatriske og kommunale system er underlagt forskellige rammer, ligesom tilgangen og borgersyn samt sprog og anvendelsen af begreber inden for de to systemer kan variere. Der kan derfor være behov for at strukturere og systematisere samarbejdet.
- En dialogbaseret tilgang kan understøtte et godt samarbejde mellem kommune og psykiatri, men det er tids- og ressourcekrævende at opretholde et dialogisk samarbejde og kræver opbygning af nogle grundstrukturer for samarbejdet. Det er derfor nødvendigt at prioritere opbygning af strukturer, der kan understøtte det dialogiske samarbejde.
- En fælles forståelse af udfordringsbillede og relevante indsatser kræver forventningsafstemning og en tæt faglig dialog blandt fagprofessionelle. Formøder med

forventningsafstemning i forhold til blandt andet roller forud for netværksmøder med deltagelse af forældre kan understøtte samarbejdet, fordi de fagprofessionelle opleves at arbejde sammen mod et fælles mål.

- I nogle tilfælde oplever informanterne, at strukturer og faste arbejdsgange omkring barnet fylder mere i samarbejdet mellem kommune og børne- og ungdomspsykiatri end barnets behov. Ved at forholde sig til de respektive opgaver, de forskellige aktører hver især skal løse i den specifikke situation, kan samarbejdet tilrettelægges med udgangspunkt i barnets egentlige behov.
- Et organiseret samarbejde med praktiserende læger, hvor kommunen involveres inden eventuel henvisning til psykiatri, kan understøtte et godt og effektivt samarbejde mellem sektorer, da børn og familier forventeligt vil opleve færre afvisninger fra psykiatrien, som kan skabe en høj grad af frustration i familierne.

Borgerens nære netværk

- En bred forståelse af det nære netværk kan sikre identificering og involvering af nære netværk med en særlig betydning for barnet/den unge.
- Med gode metoder til at identificere og involvere det nære netværk kan forebyggende initiativer iværksættes, og potentielle underretninger undgås.
- Koordinering kan understøtte det tværsektorielle samarbejde, sikre et ensartet fokus og en fælles målforståelse blandt de involverede aktører og potentielt aflaste netværket.
- Et ressourceteknisk mindset blandt de kommunale aktører, der vedkender betydningen af det nære netværk, en bred netværksforståelse og et letforståeligt sprog kan understøtte involvering af og samarbejde med det nære netværk.

Samarbejde med civilsamfundet

- En grundig forventningsafstemning mellem kommune og civilsamfundsaktører kan sikre, at civilsamfundsaktørerne bringer deres kernekompetencer i spil og blandt andet bidrager med målgruppespecifik viden, der kan understøtte og supplere kommunale tilbud, samtidig med at kommunen kan løse eventuelt øvrige indsatser omkring barnet.
- Samarbejdet kan understøttes ved at udvælge kommunale medarbejdere med ansvar for det samlede overblik over civilsamfundsaktører og løbende kontakt til disse. Det er i den forbindelse væsentligt, at samarbejdet er og opleves gensidigt.
- Et godt grundlag for samarbejde kræver strategisk og ledelsesmæssig prioritering i kommunerne og et positivt mindset og nysgerrighed blandt de kommunale aktører på civilsamfundsaktørerne, og at kommunerne på bedst mulig vis kan understøtte samarbejdet ud fra civilsamfundets behov og ønsker.
- Synlighed og lettilgængelighed af kommunale medarbejdere kan understøtte afklaring af lavpraktiske og eventuelt principielle spørgsmål og understøtte et godt samarbejde.
- Med et grundigt kendskab til og godt samarbejde med civilsamfundet, hvor kommunen agerer som brobygger og sikrer et godt civilsamfundsmatch for det enkelte barn, kan kommunerne understøtte muligheden for, at børn og unge kan tage gode oplevelser fra civilsamfundet med ind i andre arenaer, hvor de ellers kan opleve udfordringer.

Kvalitetsudvikling af indsatser og metoder på baggrund af data

- Arbejdet med data på det socialfaglige område forudsætter en høj grad af ressourcetilrettelse, ledelsesopbakning og -insisteren og i nogle tilfælde håndholdte indsatser for at etablere en datadisciplin og ensrettet dataforståelse og dataindsamling.

- Med udgangspunkt i de mest presserende udfordringer for de socialfaglige aktører kan datanedslagspunkter og datadrøftelser inspirere til handlinger målrettet konkrete og aktuelle udfordringer. Det kan synliggøre værdien af og motivere dataindsamling og dataanvendelse.
- Data kan anvendes målrettet og med størst mulig virkning i en faglig kontekst, når der er en nysgerrighed på de faglige perspektiver i forbindelse med prioritering af data, og dataanalytiske og fagfaglige kompetencer kobles. Det kan blandt andet inspirere til nye socialfaglige metoder og indsatser.
- En forudsætning for at kvalitetsudvikle indsatser og metoder på baggrund af data er at afsætte de nødvendige ressourcer og prioritere fokus, så dataindsamlingen og dataanvendelsen har et klart defineret formål og afgrænsning.

Børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser

Begrebet udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser dækker over en bred målgruppe, der blandt andet omfatter børn og unge med autisme eller ADHD. Der er en stor bredde i målgruppen og det enkelte barns eller den unges funktionsevne og støttebehov.

I kommunesurveyen angiver henholdsvis 56 og 35 procent af kommunerne, at de i høj eller meget høj grad oplever udfordringer i arbejdet med børn og unge med autismespektrumforstyrrelser og opmærksomhedsforstyrrelser. Kommunerne angiver, at de særligt oplever udfordringer med vækst i antallet af personer i målgrupperne samt udfordringer med at arbejde hen mod en tidlig og forebyggende indsats (Socialstyrelsen, Udfordringer i forhold til børn og unge på det specialiserede socialområde - kommunale perspektiver, 2021a).

Gruppeinterviewet vedrørende børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser havde derfor til formål at belyse kommunernes udfordringsbillede i arbejdet med målgruppen samt tilgange til og organisering af arbejdet med denne målgruppe.

Gruppeinterviewet understøtter, at en af de primære udfordringer relateret til målgruppen er væksten i målgruppen. Informanterne oplever, at væksten udfordrer tilbudskapaciteten, selv om denne i nogle tilfælde er blevet udvidet ad flere omgange. Det er i et kommunalt perspektiv vanskeligt at imødekomme det stigende behov for specialtilbud. Informanterne fremhæver, at en udvidelse af tilbudskapaciteten på specialområdet kan være på bekostning af almenområdet. Kommunerne har derfor fokus på at sikre den rette balance mellem prioritering af almenområdet og specialområdet. Foruden behov for specialtilbud nævner informanterne, at væksten i målgruppen medfører et øget behov for specialviden på almenområdet og et øget udgiftspres til blandt andet tabt arbejdsfortjeneste og flere sagsbehandlere på specialområdet. På længere sigt er der ligeledes udgifter forbundet med væksten og manglende håndtering heraf, da informanterne fremhæver, at en mindre andel af målgruppen påbegynder ungdomsuddannelse senere i livet end andre børn og unge.

Børne- og familiechef

"Jeg har et dagbehandlingstilbud også, hvor jeg igennem de sidste fem år har udvidet tilbuddet ad to omgange og har nu udvidet sådan, så det bliver 50/50, så halvdelen af det er almindelige børn inde fra børne- og familieområdet, altså udsatte børn, og halvdelen af det er altså børn inde fra diagnoseområdet. Og vi kommer til at udvide endnu en gang her næste år igen. Så det er en massiv problemstilling, der er, tror jeg, ude i de fleste kommuner."

Kompleksitet i målgruppen

Foruden væksten i målgruppen og konsekvenserne heraf peger informanterne på, at kompleksiteten af udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser hos børn og unge, herunder en større andel af børnene med forskellige komorbide tilstande, for eksempel psykiatriske udfordringer, udfordrer kommunerne. Det stiller store krav til specialtilbuddene og de fagprofessionelles kompetencer om at imødekomme kompleksiteten. Det kan blandt andet være vanskeligt for de fagprofessionelle at vurdere, hvor de skal starte

Unge- og familiechef

"[M]ange børn får flere diagnoser, hvilket egentlig komplicerer lidt, hvor skal man tage fat. Hvad er egentlig det primære, man skal tage fat i (...)?"

med "at tage fat", hvis der er flere diagnoser og udfordringer på samme tid. Informanterne fremhæver vigtigheden af tidligt at iværksætte de rette tilbud, hvor børnene bliver mødt med deres pædagogiske behov. Det kan reducere risikoen for, at de udvikler andre psykiske udfordringer senere i livet.

Tilgange og organiseringsformer

Informanterne beskriver forskellige organiseringsformer og tilgange til at imødekomme udfordringerne med børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser. Et eksempel er oprettelse af et specifikt tilbud til børn og unge med en autismespektrumforstyrrelse i regi af deres almene skole. Tilbuddet organiseres i små grupper med afsæt i det enkelte barns behov, mens barnet samtidigt kan være tilknyttet sin stamklasse på almenområdet. Informanten vurderer, at selv om de har dette tilbud med kompetent pædagogisk personale, så er der stadigvæk store udfordringer med at håndtere væksten i denne målgruppe af børn, der kan indgå i et sådant tilbud.

Et andet eksempel er en kommune, der i deres familierådgivning har haft en autismskonsulent knyttet til deres handicapteam.

Autismskonsulenten arbejder blandt andet med at inddrage barnets øvrige familie, som for eksempel kan være bedsteforældre. Autismskonsulenten informerer de øvrige pårørende om, hvad det betyder, når der er et (eller flere børn) med autisme eller lignende vanskeligheder i en familie.

Informanten vurderer, at dette arbejde har medvirket til, at der bliver fundet løsninger i familiens netværk, men det bemærkes i denne sammenhæng

også, at det er en balancegang, at barnets/familiens netværk ikke bliver overbelastet. En god kontakt med autismskonsulenten kan understøtte, at netværket får en dialog om blandt andet eventuel overbelastning og håndtering heraf. Den pågældende kommune har haft en autismskonsulent i flere år og vurderer, at det har haft en god virkning.

Børne- og familiechef

"Men det, der specielt fungerede, det var også, at det var én økonomi. Så der var en leder, der sad for hele kassebeholdningen på det specialiserede område, og det giver altså rigtig god mening. Fordi ellers så er det jo sådan, (...) så er det jo også kassetænkning. Altså, vi er jo alle sammen hver især ansvarlige for vores eget budget, men ikke lige dele ansvarlige for det enkelte barn."

Tværfagligt samarbejde

Informanterne fremhæver, at et godt samarbejde på tværs af fagligheder og områder (for eksempel skoleområdet og socialområdet) kan understøtte arbejdet med at imødekomme udfordringerne med børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser. Et godt tværfagligt samarbejde og mødefora, hvor relevante aktører kan drøfte relevante tilbud og indsatser, er ifølge informanterne vigtigt.

Det tværfaglige samarbejde kan blandt andet understøttes ved fysisk at placere relevante parter (for eksempel PPR, dagtilbuds-, skole- og socialområdet) tæt på hinanden fysisk og referere til én fælles ledelse. For at styrke det tværfaglige samarbejde har en kommune for eksempel etableret *Specialteamet*. Specialteamet omfattede både myndighedssagsbehandlere, der beskæftiger sig med handicapkompenserende ydelser, samt PPR. Alt, hvad der vedrører specialområdet, herunder specialteamet, er samlet under én ledelse. Ifølge informanterne styrker det blandt andet det tværfaglige samarbejde mellem PPR-psykologer, myndighedssagsbehandlere, tale-høre-konsulenter, fysioterapeuter mv. En kommune har ugentligt afsat én time til tværfaglig koordinering, mens en anden kommune har fokus på at

tilvejebringe et fællesfagligt ståsted gennem neuroaffektive metoder³. Erfaringen er ifølge informanten, at et fælles afsæt og forståelse af børnenes følelser afhjælper flere problematikker. Det giver et bedre samarbejde på tværs, og kommunen kan iværksætte relevante indsatser.

Ledelsesopbakning og ressourceprioritering

Ledelsesopbakning og prioritering af tid og ressourcer til at koordinere er ifølge informanterne afgørende for at understøtte det tværfaglige samarbejde. Informanterne udtrykker derudover, at det er en fordel, at økonomien til specialområdet er samlet frem for opdelt i flere enheder, så der for eksempel er én leder med samlet ansvar for økonomien til det specialiserede område.

Identificering af målgruppen

Adspurgt til, hvem der identificerer eller udviser den første bekymring for børnenes og de unges trivsel, peger informanterne på, at det særligt er skoleområdet, forældrene og dagtilbudsområdet, der tager kontakt til kommunens socialforvaltning. En informant oplyser, at en opgørelse i deres kommune viser, at 30 procent af henvendelserne er fra forældre, 40 procent fra skoleområdet i form af bekymrings skrivelser eller indkaldelser til netværksmøder, 10 procent fra dagtilbudsområdet, og de øvrige 20 procent er fra andre aktører som for eksempel praktiserende læger, psykiatri eller lignende. Informanterne fremhæver, at børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser ofte opdages omkring skolealderen samt ved skift. Det kan for eksempel være skift mellem børnehave og skole og skift mellem skoler. En af informanterne vurderer, at specialpædagoger i PPR-funktionen, som arbejder tæt sammen med småbørns konsulenterne på dagtilbudsområdet, betyder, at kommunen tidligt kan drøfte og eventuelt igangsætte forebyggende indsatser af mistvivsel eller lignende.

Struktur og faste rammer

I interviewet vurderer informanterne, at dagtilbudsområdet og skolesystemet særligt er en udfordring for børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser, hvis der ikke er faste rammer. Informanterne oplevede for eksempel, at mere struktur og klare rammer i dagtilbud i forbindelse med COVID-19 var positivt. I denne periode blev børnene inddelt i mindre grupper og med tydelige rammer for, hvor de fysisk skulle opholde sig, hvilket reducerede behovet for møder med børnenes netværk.

Tilbud til forældre

Informanterne har forskellige tilbud til forældre til børn og unge med udviklings- og opmærksomhedsforstyrrelser. Et eksempel er et undervisningstilbud på ADHD-området (Kærlighed i Kaos⁴) til forældre. Nogle af fordelene ved dette tilbud er ifølge informanterne, at forældrene får mulighed for at få et netværk med andre med samme udfordringer. Der kan være gensidig læring i at dele erfaringer med at tackle nogle af de udfordringer, der er for disse familier. I en anden kommune har de netværksgrupper, hvor specialkonsulenter gennemfører psykoedukation og afholder netværksmøder med henblik på at ruste forældrene til at håndtere de udfordringer, der kan opstå i familien. En af kommunerne har et dagbehandlingstilbud på

³ Neuroaffektiv udviklingspsykologi (NAU) er en tilgang, hvor man kan skabe personlighedsmæssige udviklingsprocesser i den enkeltes nervesystem. NAU har et særligt fokus på følelsernes udviklingsniveau og på, hvordan der kan skabes følelsesmæssig udvikling hos de mennesker, hvor små eller store traumer har forstyrret den følelsesmæssige udvikling i opvæksten.

⁴ Læs mere om Kærlighed i Kaos her: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/Udviklings-og-Investeringsprogrammerne/dokumenterede-metoder-born-og-unge/om-dokumenterede-metoder-born-og-unge/metoden-kik>.

autismeområdet med lige dele lærere, pædagoger og psykologer ansat med større fokus på behandling end læring. Det fungerer ifølge informanten godt. Det betyder imidlertid også, at forældre skal deltage i behandlingsdelen, hvis børnene tilknyttes tilbuddet.

Samarbejde mellem kommune og regional psykiatri

Nogle børn og unge har forløb, der både involverer kommunen og den regionale psykiatri. Det er derfor relevant med et samarbejde mellem disse parter, da det er med til at understøtte, at barnet eller den unge får den rette indsats.

I kommunesurveyen angiver 38 procent af kommunerne, at de oplever udfordringer med koordinering og samarbejde mellem sektorer samlet set. Adspurgt til, i hvilken grad kommunerne oplever udfordringer med at samarbejde med udvalgte aktører, angiver flest kommuner, at de i høj eller i meget høj grad oplever udfordringer i samarbejdet med børne- og ungdomspsykiatrien (65 procent) (Socialstyrelsen, Udfordringer i forhold til børn og unge på det specialiserede socialområde - kommunale perspektiver, 2021a).

Gruppeinterviewet vedrørende samarbejde mellem sektorer havde derfor til formål at belyse kommunernes erfaringer med at samarbejde med børne- og ungdomspsykiatrien, herunder hvordan samarbejdet er organiseret, og hvad der bidrager til at understøtte samarbejdet.

Struktur og systematik i samarbejdet

Informanterne fremhæver vigtigheden af et tæt og velfungerende samarbejde mellem kommune og psykiatri for at sikre velkoordinerede og virkningsfulde indsatser for børn og unge. Der er ifølge informanterne tale om to forskellige paradigmer i form af et individualistisk sundhedsfagligt paradigme i psykiatrien og et kontekstuel paradigme i kommunerne. Det betyder, at der er behov for at strukturere og systematisere samarbejdet for at få de to paradigmer til at understøtte hinanden.

Forudsætninger for et godt samarbejde

Informanterne vurderer, at (øget) kendskab til hinandens rammer og praksis er afgørende for at opnå en gensidig forståelse og et godt samarbejde, da det psykiatriske og kommunale system er underlagt forskellige rammer, ligesom tilgangen og borgersyn samt sprog og anvendelsen af begreber inden for de to systemer kan variere. For at opretholde kvalitet i forløb inden for de to systemer er det ifølge informanterne vigtigt at fastholde et fagfagligt sprog, mens et fællessprog på tværs af de to systemer kan understøtte og styrke samarbejdet mellem kommune og psykiatri. Ifølge informanterne kan et fællesfagligt sprog, som er helhedsorienteret og pædagogisk psykologisk, forenkle dialogen og samarbejdet med familierne.

PPR-chef

"Grundlæggende er det jo to forskellige paradigmer, vi arbejder i, sådan et meget individualistisk sundhedsfagligt paradigme, og vi er sådan mere kontekstuelle i vores tilgang. Og det giver nogle udfordringer i synet på det. De praktiserende læger er også en blind makker i det, som tænker på en helt tredje måde."

Dialogisk samarbejde

En af kommunerne har erfaring fra projektet *Fremskudt Funktion*, hvor der er etableret et godt og tæt dialogisk samarbejde mellem kommune og psykiatri. Ifølge informanten har det imidlertid krævet mange ressourcer at få opbygget et tæt dialogisk samarbejde. Erfaringen fra *Fremskudt*

Funktion og de andre kommuner er, at gensidig respekt for hinandens opgaveløsning og tydelige ansvarsområder er en forudsætning for et godt samarbejde, herunder at børnene og de unges problemstillinger typisk er komplekse i disse sager, og at hverken kommune eller psykiatri kan løse dem alene.

Et dialogisk samarbejde mellem kommune og psykiatri er ifølge informanterne tids- og ressourcekrævende at opretholde og kræver opbygning af nogle grundstrukturer for samarbejdet. Det er derfor nødvendigt at prioritere opbygning af strukturer, der kan understøtte det dialogiske samarbejde. Der er ifølge informanterne stor forskel på, hvor meget det dialogiske samarbejde dyrkes i kommunerne, og hvor tidligt i forløbene det i så fald sker.

PPR-leder

"Jeg synes ikke, vi har så meget dialogisk samarbejde. Jeg synes, det er lidt meget en henvisning den ene vej, eller vi får et barn retur den anden vej. Og så er der selvfølgelig nogle netværksmøder og sådan, men jeg kunne da godt tænke mig egentlig her hos os at opdyrke et mere dialogisk samarbejde på et tidligere tidspunkt."

Sammenhængende forløb

Mødefora med repræsentation af kommune, psykiatri, den enkelte familie og eventuelt praktiserende læger eller andre relevante aktører er en mulighed for at drøfte udfordringer og mulige løsninger med relevante involverede aktører og tilrettelægge forløb med klar rollefordeling og forventningsafstemning i opgaveløsningen med henblik på at understøtte et sammenhængende og mere effektivt borgerforløb. En fælles forståelse af udfordringsbillede og relevante indsatser kræver forventningsafstemning og faglig dialog blandt fagprofessionelle. Det kan for eksempel være på baggrund af formøder med fokus på blandt andet roller og handlemuligheder forud for netværksmøder med deltagelse af forældre. Det kan understøtte åben dialog og styrke samarbejdet, fordi de fagprofessionelle oplever at arbejde sammen mod et fælles mål. Respekten for hinandens fagdomæner og ansvarsområder er således også afgørende i dialogen med forældrene.

Informanterne beskriver, at kommunernes samarbejde med børne- og ungepsykiatrien afhænger af den konkrete situation. De samarbejder hovedsageligt med børne- og ungdomspsykiatrien i forbindelse med henvisninger til diagnosticering og behandlingstilbud i psykiatrien, mens netværksmøder med repræsentanter fra kommune og psykiatri, familier og eventuelt andre relevante aktører ligeledes er udbredt i kommunerne. Ifølge informanterne afhænger udbyttet af samarbejdet imidlertid af, om der er etableret nogle grundstrukturer og klare arbejdsgange og -delinger mellem kommune og psykiatri.

Fælles behandlingstilbud

Informanterne peger også på flere eksempler på fælles behandlingstilbud mellem kommunen (blandt andet Pædagogisk Psykologisk Rådgivning) og psykiatrien. Det er for eksempel tilfældet i indsatser målrettet børn og unge med angst og skolevægring. I de tilfælde hvor der ikke er etableret samarbejdsaftaler mellem kommune og psykiatri, peger informanterne på, at samarbejdet har karakter af et løbende/ad hoc-samarbejde, hvor kommunale aktører for eksempel kontakter psykiatrien for at afklare, om, børne- og ungepsykiatrien skal involveres.

Hensigtsmæssige arbejdsgange og ressourceforbrug

Informanterne vurderer, at strukturer omkring barnet i nogle tilfælde fylder mere i samarbejdet mellem kommune og børne- og ungepsykiatri end barnets egentlige behov. For at sikre hensigtsmæssige arbejdsgange i samarbejdet er der ifølge informanterne behov for at forholde sig til de respektive opgaver, de forskellige aktører hver især skal løse i den specifikke situation. Det kan for eksempel være behovet for Pædagogisk Psykologiske Vurderinger (PPV'er) og WISC (redskab til at vurdere IQ hos børn), før et barn/en ung kan henvises til udredning og eventuel behandling i psykiatrien. Det kan ifølge informanterne medføre unødvendige og uhensigtsmæssige arbejdsgange, fordi der er sket en udvikling, hvor det i højere grad er funktionsniveau og ikke diagnoser, som har betydning for, hvilke indsatser der igangsættes i kommunalt regi. Et større fokus på det enkelte barns funktionsniveau og behov frem for henvisninger per automatik er således en mere hensigtsmæssig tilgang ifølge informanterne.

Souschef

"Det, der sker i dag, er, at når lægen sender den (red. henvisning/visitation) til børne- og ungepsykiatrien, så skriver børne- og ungepsykiatrien til kommunen og beder om at få at vide, om der er lavet en PPV, eller om der er lavet en WISC, fordi ellers vil de ikke tage sagen, og så kortslutter det i virkeligheden systemet."

Informanterne fremhæver, at et organiseret samarbejde med praktiserende læger, hvor kommunen involveres inden eventuel henvisning til psykiatri, kan understøtte et godt og effektivt samarbejde mellem sektorer. Ifølge informanterne kan det potentielt begrænse omfanget af uhensigtsmæssige arbejdsgange og brug af ressourcer, samtidig med at børnene og familierne oplever færre afvisninger fra psykiatrien, som, informanterne oplever, skaber en høj grad af frustration i familierne. I en af kommunerne har de for eksempel aftalt med praktiserende læger, at de kontakter kommunen, når de møder borgere med et ønske om en henvisning. Tanken er, at kommunen og de praktiserende læger har en dialog forud for eventuel henvisning til psykiatrien for at afstemme, om en henvisning er det bedste for barnet.

Borgerens nære netværk

Det nære netværk omfatter mennesker, der har en særlig betydning for og/eller har regelmæssig kontakt med et barn eller en ung (herefter barnet) og dermed har betydning for barnets hverdag og trivsel.

I kommunesurveyen angiver over halvdelen af kommunerne, at relevante fagprofessionelle i mindre grad sikrer tilstrækkelig inddragelse af barnets nære netværk både på myndigheds- og tilbuds niveau. Det kan for eksempel være i forhold til sagsbehandling og indsats. Tilsvarende angiver cirka halvdelen af kommunerne, at de fagprofessionelle i mindre grad eller slet ikke har tilstrækkelig viden og kompetencer til at understøtte det gode samarbejde med det nære netværk, og at de i mindre grad har tilstrækkelige metoder og indsatser til at understøtte det nære netværks involvering i barnets liv. 43 procent af kommunerne angiver, at de i mindre grad har fokus på, at det nære sociale netværk til barnet får den rette hjælp og støtte, mens 41 procent af kommunerne vurderer, at de i mindre grad har tilstrækkeligt fokus på at etablere nye eller styrke eksisterende nære netværk hos barnet.

På baggrund af kommunesurveyen havde gruppeinterviewene til formål at belyse kommunernes erfaringer med at involvere og støtte det nære netværk. I interviewene fokuserede vi således på, hvordan kommunerne arbejder med det nære netværk, og hvem der ifølge informanterne indgår i børns nære netværk, herunder gode erfaringer og udfordringer med at identificere, involvere og støtte det nære netværk.

Karakteristik af det nære netværk

Karakteren af det nære netværk kan variere på tværs af børn på socialområdet og bestå af fagprofessionelle og/eller ikkefagprofessionelle. Netop en bred forståelse af det nære netværk som andet end for eksempel den nære familie kan ifølge informanterne være afgørende for at identificere og involvere netværk omkring det enkelte barn, som har en særlig betydning for barnet.

Redskaber og metoder

Ifølge informanterne er det afgørende, at de kommunale medarbejdere har konkrete, meningsfulde redskaber og metoder for at forankre identificering, inddragelse og understøttelse af det nære netværk i det daglige arbejde. Informanterne peger blandt andet på netværkskort som en hensigtsmæssig metode til at identificere det nære netværk for det enkelte barn og på den baggrund indkalde til et samarbejds møde eller netværksrådslagning.

I den forebyggende indsats vurderer informanterne netværksmøder og konsultative møder mellem socialfaglige medarbejdere og blandt andet skole- og børnehavepersonale samt Signs of Safety⁵ som anvendelige metoder i arbejdet med det nære netværk. På baggrund af møderne og/eller Signs of Safety har kommunerne iværksat konkrete initiativer med udgangspunkt i barnets netværk. Det har ifølge informanterne medført, at potentielle underretninger er undgået, og at konkrete udfordringer og potentielt vanskelige situationer er blevet håndteret forebyggende.

⁵ <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/sagsbehandling-born-og-unge/netvaerksinddragende-metoder/hvad-er-signs-of-safety>.

En informant beskriver, hvordan kommunen som led i implementering af De utrolige År⁶ erfarede, at de tilknyttede familier efterfølgende dannede netværk. I flere kommuner beskriver informanterne, hvordan de har afprøvet netværksaktiviteter med fokus på gruppetilbud til netværkspersoner. Ifølge informanterne kan gruppetilbud for såvel pårørende som børn danne grundlag for vedblivende netværk omkring barnet og/eller mellem netværkspersonerne, der har deltaget i gruppeforløb.

Koordinering

Informanterne vurderer, at koordinerende fagprofessionelle i form af for eksempel familiekordinatore kan understøtte netværkets rolle. Koordinatoren kan for eksempel være familiens kontaktperson, som koordinerer dialogen med relevante aktører omkring netværket og barnet. I den forbindelse er skolen ifølge informanterne en central aktør at inddrage og samarbejde med for at sikre, at skolen kan understøtte potentielle foranstaltninger for det enkelte barn. Det er informanternes erfaring, at koordinatorfunktionen kan understøtte det tværsektorielle samarbejde internt i kommunen og potentielt aflaste netværket. En samarbejds-/koordinationsmodel kan sikre et ensrettet fokus og en fælles målforståelse blandt de involverede aktører, herunder netværket.

Det nære netværk som en ressource

Ifølge informanterne er det væsentligt, at de kommunale aktører har et ressourcefokuseret mindset, der vedkender betydningen af det nære netværk og vigtigheden af at samarbejde tværprofessionelt i kommunerne for at identificere, involvere og understøtte det nære netværk på en hensigtsmæssig måde. I nogle tilfælde kan det kræve, at de fagprofessionelle tænker alternativt og har en bredere forståelse af det nære netværk. Derudover er sproget et vigtigt opmærksomhedspunkt i forbindelse med involvering af og samarbejde med det nære netværk, så sproget ikke får en fagprofessionel karakter. Informanterne fremhæver ledelsens rolle, da ledelsen kan bidrage til at lykkes med at identificere, involvere og understøtte nære netværk ved blandt andet at udarbejde en fælles vision og sikre efterlevelse heraf på tværs af afdelinger. Det kræver ifølge informanterne ressourcer og prioritering.

⁶ <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/Udviklings-og-Investeringsprogrammerne/dokumenterede-metoder-born-og-unge/om-dokumenterede-metoder-born-og-unge/dua>.

Samarbejde med civilsamfundet

Civilsamfundet dækker en række aktører, organiseringer og initiativer.⁷ I kommunesurveyen angav cirka en tredjedel af kommunerne, at de oplever udfordringer i forhold til samarbejdet med civilsamfundet. Fokus i gruppeinterviewet var kommunernes samarbejde med civilsamfundsaktører på det sociale område. Dette omfattede organisering og inddragelse af civilsamfundet i samarbejdet, herunder håndtering af eventuelle udfordringer.

Organisering og ledelsesopbakning

Informanterne peger på, at organiseringen og den strategiske ledelsesopbakning har stor betydning for samarbejdet med civilsamfundet. Et godt grundlag for samarbejde kræver strategisk og ledelsesmæssig prioritering i kommunerne og et positivt mindset og nysgerrighed blandt de kommunale aktører på civilsamfundsaktørerne, og hvordan kommunerne på bedst mulig vis kan understøtte samarbejdet ud fra civilsamfundets behov og ønsker. Det vedrører blandt andet en tro på, at civilsamfundsaktørerne kan løfte deres opgave, understøtte og evt. supplere kommunale indsatser. Ifølge informanterne kræver det en forventningsafstemning mellem kommune og civilsamfundsaktører, hvor civilsamfundsaktørerne kan bringe deres kernekompetencer i spil, samtidig med at kommunen kan løse eventuelt øvrige indsatser omkring barnet. Forventningsafstemningen skal ifølge informanterne også præcisere civilsamfundsaktørernes forpligtelser og ansvar over for målgruppen af børn og unge.

Nysgerrighed og gensidig forståelse

Ifølge informanterne er gensidighed i relationen mellem kommune og civilsamfund afgørende for at etablere et godt samarbejde. Det kræver blandt andet en nysgerrighed på og forståelse af kulturen og rammerne for civilsamfundsaktørerne. Det handler

Frivilligkonsulent

"De (red. civilsamfundsaktørerne) skal ikke kun tænke: *Nå, nu kommer kommunen og banker på vores dør igen, for nu vil de have et eller andet fra os.* De skal mærke det her med *give-and-take*. Det er virkelig en tovejsproces, og det går begge veje."

blandt andet om at stille kommunale ressourcer til rådighed i det omfang, det er muligt, og der er et rimeligt forhold mellem ressourcer og udbytte. Ifølge informanterne kan et godt samarbejde blandt andet opnås ved at udvælge kommunale medarbejdere med ansvar for det samlede overblik over civilsamfundsaktører og løbende kontakt til disse. For de udvalgte

⁷ De kan for eksempel fungere som:

- i. Demokratisk fortaler i form af for eksempel bruger- og patientforeninger, interesseorganisationer og NGO'er.
- ii. Arena for inklusion og deltagelse i form af for eksempel frivillige fællesskaber med fokus på inklusion af borgere om aktiviteter, hvor alle kan være med og bidrage, for eksempel selvhjælpsgrupper, sportsklubber, foreninger, uformelle fællesskaber og afgrænsede peer-to-peer-fællesskaber.
- iii. Leverandører af sociale ydelser i form af for eksempel leverandører, der leverer indsatser inden for serviceloven, for eksempel NGO-ejede sociale tilbud, som ikke er omfattet af serviceloven.

medarbejdere er en forståelse af civilsamfundets kultur en væsentlig kompetence.

Informanterne peger derudover på synlighed af kommunale medarbejdere og mulighed for, at civilsamfundsaktørerne kan komme i kontakt med disse med henblik på at afklare lavpraktiske og eventuelt principielle spørgsmål som faktorer af betydning for et godt samarbejde.

Informanterne peger tilsvarende på vigtigheden af at opbygge og fastholde en tæt dialog med civilsamfundet, så samarbejdet er og opleves gensidigt. Når kommunerne lykkes, kan indsatser i henholdsvis kommunalt og civilsamfundsregi understøtte hinanden.

Supplement til og understøttelse af kommunale indsatser

Når samarbejdet mellem kommune og civilsamfund fungerer godt, oplever informanterne, at det kommer borgere på det sociale børne- og ungeområde til gavn, da civilsamfundet blandt andet kan bidrage med målgruppespecifik viden og kompetencer, der understøtter og supplerer kommunale tilbud. Det kan for eksempel være pårørende, der organiserer sig i foreninger, hvor de opbygger målgruppespecifik viden eller patientforeninger med specialiserede tilbud.

Informanterne vurderer, at kvaliteten af de kommunale tilbud kan styrkes ved at samarbejde med disse civilsamfundsaktører. Derudover peger informanterne på, at det at kunne henvise til sociale netværk, andre typer af aktiviteter (på forskellige tidspunkter end kommunale tilbud), rollemodeller og et sted at møde betydningsfulde voksne kan supplere kommunale tilbud og være et potentielt udbytte ved at samarbejde med og inddrage civilsamfundet.

Ultimativt set kan børn og unge tage gode oplevelser fra civilsamfundet og foreningslivet med ind i andre arenaer, hvor de ellers kan opleve udfordringer, for eksempel i skolen. Det kræver imidlertid, at kommunerne har kendskab til civilsamfundsaktørerne og er grundige i deres forventningsafstemning med disse, så civilsamfundsaktøren kan inkludere barnet eller den unge i et tilbud på en hensigtsmæssig måde. Ifølge informanterne har kommunerne således en vigtig rolle som brobygger i forhold til at kende de forskellige civilsamfundsaktører og civilsamfundsinitiativer, som kan sikre et godt match for det enkelte barn, så barnet oplever at blive inkluderet i fællesskaber. Informanterne fremhæver vigtigheden af en forståelse af det enkelte civilsamfundstilbud og civilsamfundsinitiativ for at sikre et godt match på baggrund af barnets eller den unges behov.

Kvalitetsudvikling af indsatser og metoder på baggrund af data

Temaet vedrører arbejdet med at sikre kvalitet i udførerområdetets indsatser og metoder. Det er gennem indsatsen, at børn, unge og familier får den rette støtte, som dækker deres behov og støtter dem i at kunne mestre deres problemstillinger bedst muligt. Data om indsatser og metoder kan understøtte udvikling af sociale indsatser samt understøtte kvalitet i indsatserne.

Baggrunden for temaet er, at cirka 2/3 af kommunerne i kommunesurveyen angav, at de oplever udfordringer med at indsamle og anvende data.⁸ Derudover efterspurgte cirka halvdelen af kommunerne viden og støtte til at imødekomme disse udfordringer. Gruppeinterviewet havde fokus på indsamling og brug af data på området for børn og unge, som er udsatte eller har funktionsnedsættelser.

Ressourceprioritering og ledelsesopbakning

Ifølge informanterne forudsætter arbejdet med data på det socialfaglige område i kommunerne en høj grad af ressourceprioritering, ledelsesopbakning og -insisteren og i nogle tilfælde håndholdte indsatser for at etablere en datadisciplin og ensrettet dataindsamling. Ifølge informanterne skyldes det blandt andet, at der på det socialfaglige område fortsat hersker en oplevelse af, at ikke alt kan måles. I de tilfælde hvor der samarbejdes tæt mellem det social- og sundhedsfaglige område, oplever informanterne imidlertid nogle interessante og relevante resultater af forskellige datatilgange, fordi det sundhedsfaglige område generelt indsamler og anvender data i større omfang. I interviewet fremhæves metoden *Minding the baby*, som er målrettet sårbare førstegangsgravide med henblik på at understøtte udvikling af forældreevne, som et eksempel på indsamling og anvendelse af data i et tværsektorielt samarbejde mellem social- og sundhedsområdet.

Ensartet dataforståelse

Før kommunerne kan påbegynde meningsfuld dataindsamling og dataanvendelse, er det ifølge informanterne nødvendigt at sikre en ensartet forståelse af, hvad der skal registreres. Det er for eksempel tilfældet for skolefravær, hvor skolernes og personalets forståelse af registreringskategorier for fravær skal være den samme, så data kan sammenlignes på tværs af skoler. Problematikken er ifølge informanterne mere udtalt på det socialfaglige område, fordi mange aktører på udførerområdet ikke er vant til at arbejde systematisk med data. Ifølge informanterne kan der opstå skepsis blandt de socialfaglige medarbejdere i arbejdet med data, når de oplever, at borgere eller de selv skal foretage overlappende dataregistreringer. En af informanterne beskriver som eksempel, hvordan der bliver indsamlet data vedrørende kommunens skoleelever og deres sundhedsprofil, trivsel og livsstil i tre forskellige sammenhænge, men hvor spørgsmålene er nært beslægtede.

Datanedslagspunkter

Informanterne fremhæver datanedslagspunkter og drøftelser på baggrund af disse som en måde at komme i gang med at generere og anvende data meningsfuldt på i det socialfaglige arbejde, hvor formål med dataindsamlingen løbende italesættes og omsættes til målrettede

⁸ Data dækker data på det udførende niveau og ikke lovpligtige data, som kommunerne for eksempel registrerer i DUBU og SBSYS.

handlingsanvisninger. En af informanterne beskriver ugentlige tavlemøder a en halv times varighed med deltagelse af alle (team)ledere på myndigheds- og udførerområdet som en måde, hvorpå de på socialområdet kan følge udviklingen med udgangspunkt i fælles udvalgte nedslagspunkter. Nedslagspunkterne kan med fordel være med udgangspunkt i de mest presserende udfordringer, så dataindsamlingen og dataanvendelsen kan inspirere til handlinger målrettet konkrete og aktuelle udfordringer i den enkelte socialfaglige aktørs arbejde. Tilsvarende peger informanterne på, at data kan bidrage til at prioritere og forankre virkningsfulde indsatser.

Synliggørelse af værdien af data

Informanterne peger på, at data særligt bliver forankret i praksis, når alle aktører kan se værdien af at indsamle og anvende data. Informanterne vurderer, at jo større værdi data har i det socialfaglige arbejde, desto lettere er det at forankre data i den daglige praksis. Der kan derfor være et stort motivationsarbejde for ledere med henblik på at synliggøre værdien af data. Informanterne fremhæver muligheden for at udpege dataambassadører blandt personalet, som kan koble ledelsens dataforståelse og datafokus med det socialfaglige arbejde og bidrage til at højne interessen i medarbejdergruppen.

Når data anvendes hensigtsmæssigt, peger informanterne på, at data kan nedbryde fordomme og styrke samarbejdet mellem afdelinger internt i en kommune, fordi data kan synliggøre afdelingernes opgaver og værdi i den samlede kommunale indsats. Informanterne oplever, at det kræver en aktiv stillingtagen fra ledelsens side, hvilke data man ønsker at indsamle og formålet hermed. Når det er afklaret, skal de nødvendige ressourcer og fokus prioriteres, så data kan indsamles og anvendes på en hensigtsmæssig måde i overensstemmelse med formålet, så data skaber den tiltænkte værdi.

Datakultur og -mindset

Informanterne peger på, at ledelsen kan understøtte kulturen og medarbejdernes mindset i forhold til at indsamle og anvende data. Hvis data skal understøtte medarbejdernes arbejde, er det imidlertid afgørende, at de oplever en værdi af data. Særligt når det er borgerne, der skal udfylde oplysninger – da data ellers risikerer alene at blive oplevet som ledelsesinformation og kontrol af medarbejdernes arbejde frem for anvendelige data for deres eget arbejde. Det kan for eksempel være i form af datadrøftelser blandt de medarbejdere, der indsamler og anvender data.

Leder af familiehus

”Der er desværre rigtig mange medarbejdere, som oplever det som kontrol. Det er i hvert fald meget den proces, som jeg har været i gang med her [...] At arbejde med datadelen med en ekstern aktør har kunnet afmontere oplevelsen af kontrol.”

Dataindsamlingsværktøjer

I interviewet fremhæves Feedback Informed Treatment (FIT) som et anvendt dataindsamlingsredskab i kommunen, som det har krævet mange ressourcer ledelses- og implementeringsmæssigt at få forankret i organisationen. I en af kommunerne har de opgjort, hvilke sager den enkelte medarbejder sidder med, og hvad der karakteriserer borgerne og familierne med henblik på at danne sig et samlet sagsoverblik. Det har krævet ledelsesmæssig insisteren og været en tidskrævende proces, selv om der ifølge informanten er tale om relativt simple data. Informanterne vurderer det derfor som hensigtsmæssigt at bryde data ned i nogle overskuelige dele for at lykkes med at indsamle og omsætte data.

Benchmarkanalyser med andre kommuner er også data, som informanterne oplever som værdifulde. Det muliggør sammenligning med andre kommuner og kan motivere til at ændre sin praksis, hvis man på nogle parametre halter bagud i forhold til andre kommuner. Ifølge informanterne kan der i

kommunerne herske en opfattelse af, at den enkelte kommune er så unik, at det ikke er meningsfuldt at sammenligne med andre kommuner, men ved at benchmarke med kommuner, som på relevante karakteristika minder om kommunen, kan data anvendes og inspirere til nye metoder og indsatser.

Informanterne efterspørger kendskab til og viden om, hvilke dataindsamlingsværktøjer der er særligt hensigtsmæssige at anvende på forskellige områder. Det kræver et stort arbejde at afklare, hvad data skal bruges til og efterfølgende anvende de mest valide og retvisende dataindsamlingsværktøjer. Tilsvarende er der brug for kompetencer til at indsamle og analysere data for at forstå og nuancere kompleksiteten af data, herunder hvad data viser og *ikke* viser. Hvis kommunerne lykkes med at koble analytiske kompetencer og det faglige maskinrum, kan data anvendes ind i en faglig kontekst målrettet og med størst mulig virkning i forhold til det specifikke formål. Informanterne fremhæver vigtigheden af at have en nysgerrighed på de faglige perspektiver i forbindelse med prioritering af data.

Afdelingsleder

"Når nu, vi skal prioritere, hvad er så de vigtigste data? Hele den diskussion synes jeg bare, der kommer noget rigtig, rigtig fint ud af, når man får koblet de mere analytiske kompetencer med det faglige maskinrum."

Redskaber til styring og udvikling

Socialstyrelsen udvikler og vedligeholder en række redskaber til styring og udvikling af indsatsen på socialområdet.

Du kan læse mere om redskaberne her: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialstyrelsens-viden/redskaber-til-styring-og-udvikling>

Referencer

Socialstyrelsen. (2021). *Udfordringer i forhold til voksne på det specialiserede socialområde - kommunale perspektiver*. Odense: Socialstyrelsen .

Socialstyrelsen. (2021a). *Udfordringer i forhold til børn og unge på det specialiserede socialområde - kommunale perspektiver*. Odense: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen

Edisonsvej 1

5000 Odense C

Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk